

УДК 349.6

[https://doi.org/10.52058/2708-7530-2022-11\(29\)-36-46](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2022-11(29)-36-46)

Земко Алла Михайлівна кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри права, Луцький національний технічний університет, вул. Львівська, 75, м. Луцьк, 43018, <https://orcid.org/0000-0003-1969-1764>

Головня Юлія Ігорівна кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри публічного управління та адміністрування, Державний торговельно-економічний університет, вул. Кіото, 19, м. Київ, 02156, <https://orcid.org/0000-0002-9430-0869>

Удовенко Ірина Олександрівна кандидат економічних наук, доцент кафедри геодезії, картографії і кадастру, Уманський національний університет садівництва, вул. Інститутська, 1, м. Умань, 20300, <https://orcid.org/0000-0001-5971-8365>

ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ В УМОВАХ ВІЙНИ

Анотація. У статті висвітлені особливості правового забезпечення екологічної політики в умовах війни. Виявлено, що для правового забезпечення екологічної політики в Україні прийнято ряд законодавчих та нормативно-правових документів, серед яких Постанова КМУ «Про зупинення строків надання адміністративних послуг та видачі документів дозвільного характеру», Закон України «Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни», Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану», Постанова КМУ «Деякі питання забезпечення провадження господарської діяльності в умовах воєнного стану», Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо порядку здійснення стратегічної екологічної оцінки», Закон України «Про управління відходами», Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції Загальнодержавної цільової екологічної програми поводження з радіоактивними відходами». Визначено, що такі зміни в екологічному законодавстві відображають реалії воєнного стану та спрямовані на створення умов для виконання економікою своєї місії. Такі загрози навколишньому середовищу мають глобальний характер, і потрібно

продовжувати здійснювати екологічну політику відповідно до вимог чинного законодавства про захист навколишнього середовища. Встановлено, що в Україні передбачається створити Єдиний реєстр стратегічної екологічної оцінки та запровадити відповідальність за порушення СЕО. З'ясовано, що для України сьогодні дуже важливо розробити ефективну систему моніторингу стану довкілля, що пояснюється тим, що можна визначити фактичні збитки навколишньому середовищу та вжити найбільш ефективних заходів, щоб запобігти подальшому погіршенню ситуації та відновити екосистему до безпечного стану. Визначено, що Україні потрібна комплексна та економічно ефективна система поводження з радіоактивними відходами, яка захистить життя і здоров'я населення, персоналу та довкілля від впливу іонізуючого випромінювання.

Ключові слова: екологічна політика, правове забезпечення, регулювання, законодавство, війна.

Zemko Alla Mykhailivna PhD in Law, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Law, Lutsk National Technical University, Lviv St., 75, Lutsk, 43018, <https://orcid.org/0000-0003-1969-1764>

Holovnia Yuliia Igorivna Candidate of Economic Sciences, Docent, Associate Professor of Department of Public Administration, State University of Trade and Economics, Kyoto St., 19, Kyiv, 02156, <https://orcid.org/0000-0002-9430-0869>

Udoenko Iryna Oleksandrivna Candidate of Economic Sciences, Associate Professor of Geodesy, Cartography and Cadastre, Uman National University of Horticulture, Instytutska St., 1, Uman, 20300, <https://orcid.org/0000-0001-5971-8365>

FEATURES OF THE LEGAL SECURITY OF ENVIRONMENTAL POLICY IN THE CONDITIONS OF WAR

Abstract. The article highlights the peculiarities of legal support of environmental policy in wartime conditions. It was revealed that a number of legislative and regulatory documents have been adopted for the legal support of environmental policy in Ukraine, according to which the Resolution of the CMU "On the suspension of the terms of the provision of administrative services and the issuance of documents of a permissive nature", The Law of Ukraine "On Protection of the Interests of Subjects Submitting Reports and Other Documents During Martial Law or a State of War", The Law of Ukraine "On Amendments to the Tax Code of Ukraine and other legislative acts of Ukraine regarding the effect of norms during the

period of martial law", Resolution of the CMU "Some issues of ensuring the conduct of economic activity in the conditions of martial law", Law of Ukraine "On Amendments to Certain Laws of Ukraine Regarding the Procedure for Strategic Environmental Assessment", Law of Ukraine "On Waste Management", Decree of the Cabinet of Ministers of Ukraine "On approval of the Concept of the State-wide targeted environmental program for the management of radioactive waste". It was determined that such changes in environmental legislation reflect the realities of martial law and are aimed at creating conditions for the economy to fulfill its mission. Such threats to the environment are global in nature, and it is necessary to continue to implement environmental policy in accordance with the requirements of current legislation on environmental protection. It has been established that in Ukraine it is planned to create a Unified Register of Strategic Environmental Assessment and introduce liability for violations of SEA. It was found that it is very important for Ukraine today to develop an effective system for monitoring the state of the environment, which is explained by the fact that it is possible to determine the actual damage to the environment and take the most effective measures to prevent further deterioration of the situation and restore the ecosystem to a safe state. It was determined that Ukraine needs a comprehensive and cost-effective radioactive waste management system that will protect the life and health of the population, personnel and the environment from the effects of ionizing radiation.

Keywords: environmental policy, legal support, regulation, legislation, war.

Постановка проблеми. Війна в Україні триває вже восьмий місяць, що негативно позначається на різних аспектах діяльності, зокрема і на екологічній ситуації. Воєнні дії з початку повномасштабної війни призвели до руйнування інфраструктури, виробничих об'єктів, об'єктів комунальної власності, порушення екологічної рівноваги та зміни стану довкілля. Питання якості атмосферного повітря, води, землі, ґрунтів, надр, збереження лісових ресурсів та збереження територій і об'єктів природно-паркового фонду залишатимуться пріоритетними в нашій державі.

Незважаючи на лихоліття війни та інші пріоритети, потрібно неодмінно проводити відповідну екологічну політику на різних рівнях управління з метою підтримання на належному рівні екологічної безпеки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика правового забезпечення екологічної політики в умовах війни лежить в основі досліджень таких науковців як Г. Анісімова, У. Антонюк, Н. Ільків, І. Казанчук, Р. Кірін, К. Козмуляк, І. Тарасенко, К. Хмелевська та інші.

Враховуючи інформацію, представлену у дослідженнях вищезазначених науковців, доцільно зауважити, що не до кінця є розкритими практичні аспекти правового забезпечення екологічної політики в умовах війни.

Мета статті полягає у висвітленні особливостей правового забезпечення екологічної політики в умовах війни.

Виклад основного матеріалу. Дослідження доводять, що законодавство у сфері екологічної політики суттєво змінилося за період дії воєнного стану. Так, під час воєнного стану в Україні були прийняті ряд змін у сфері екологічної політики, зокрема:

1. Припинення надання адміністративних послуг у напрямку моніторингу, звітності та верифікації викидів парникових газів та, як наслідок, відсутність контролю та відповідальності за несвоєчасне подання такої звітності згідно з постановою КМУ №165 [1] від 28 лютого 2022 року та Законом України «Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни» №2717-IX від 3 березня 2022 року [2].

2. Звільнення від сплати екологічного податку на 2022 рік для суб'єктів господарювання, розташованих у бойових зонах відповідно до Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану» №2120 від 15 березня 2022 року [3].

3. 18 березня 2022 року згідно з вимогами постанови КМУ «Деякі питання забезпечення провадження господарської діяльності в умовах воєнного стану» №314 [4] одержано деякі погоджувальні документи на підставі подачі декларації про те, що всі процедури мають бути проведені після скасування воєнного стану.

Ці зміни в екологічному законодавстві відображають реалії воєнного стану та спрямовані на створення умов для виконання економікою своєї місії. Водночас питання охорони навколишнього середовища разом із підтримкою економічної життєздатності регіонів, де наслідки бойових дій незначні або відсутні зовсім, є основою подальшого розвитку та відбудови України. Загрози навколишньому середовищу мають глобальний характер, і потрібно продовжувати здійснювати екологічну політику відповідно до вимог чинного законодавства про захист навколишнього середовища.

Відповідно до Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» [5], завданням законодавства про довкілля є регулювання відносин у сфері охорони, використання та відтворення природних ресурсів, забезпечення екологічної безпеки та запобігання і усунення негативного впливу господарської діяльності на навколишнє природне середовище, природні ресурси та генофонд для збереження життя, природні об'єкти, ландшафти та інші природні комплекси, унікальні території та історико-культурна спадщина. Для забезпечення використання природних ресурсів та

екологічної безпеки впроваджуються обов'язкові стандарти, правила, вимоги щодо охорони навколишнього природного середовища, екологічні нормативи, де суб'єкти господарювання отримують документи прийнятного характеру. Екологічні нормативи встановлюють гранично допустимі викиди та викиди забруднюючих хімічних речовин у навколишнє середовище, а також допустимий шкідливий вплив фізичних і біологічних факторів.

Основною метою нормалізації навантаження на природне середовище є рівень [5]: концентрації забруднень навколишнього середовища; акустичного, електромагнітного, радіаційного та іншого шкідливого впливу на навколишнє середовище; вмісту шкідливих речовин у їжі; гранично допустимих викидів та викидів хімічних речовин, небезпечних для навколишнього середовища; несприятливий вплив фізичних і біологічних факторів.

Природокористування в Україні здійснюється в порядку загального та спеціального використання природних ресурсів. Відповідно до порядку спеціального використання природних ресурсів громадяни, підприємства, установи та організації мають у власності, користуванні чи оренді природні ресурси для виробничої та іншої діяльності на підставі спеціальних дозволів. Економічні природоохоронні заходи передбачають: встановлення граничних норм використання природних ресурсів; внесення забруднюючих речовин в навколишню природу; встановлення ставок екологічного податку; встановлення збитків, завданих порушенням вимог законодавства про охорону навколишнього природного середовища [5].

Зазначимо, що в Україні передбачається створити Єдиний реєстр стратегічної екологічної оцінки та запровадити відповідальність за порушення СЕО. З огляду на те, 3 листопада 2022 року у другому читанні Верховна Рада України ухвалила законопроект «Про внесення змін до деяких законів України щодо запровадження відповідальності за порушення порядку здійснення стратегічної екологічної оцінки» №5159 [6]. Визначено, що стратегічна екологічна оцінка є важливим інструментом, який допомагає встановити та розглянути фактори або можливі наслідки стратегій, політики, програм та інших документів державного планування для стану навколишнього середовища та здоров'я населення, а також включити в них екологічні вимоги.

Варто зауважити, що систематичні порушення екологічного законодавства відбуваються і донині, тому що відповідальності за порушення законодавства у сфері СЕО відсутня.

Прийнятий Верховною Радою України законопроект «Про внесення змін до деяких законів України щодо запровадження відповідальності за порушення порядку здійснення стратегічної екологічної оцінки» №5159 [6] фактично

вдосконалює процедуру стратегічної екологічної оцінки, підвищує прозорість та зменшує кількість порушень.

Доречно зазначити, що незважаючи на війну, Україна вже готується до повоєнної відбудови, яка має враховувати довгострокові екологічні наслідки та можливі економічні вигоди. Тому сьогодні важливо підготувати необхідну правову базу для того, щоб такий перехід був екологічно чистим. Зауважимо, що СЕО є одним із найважливіших інструментів для забезпечення «зеленого» відновлення країни після війни з ворогом.

Так, Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо порядку здійснення стратегічної екологічної оцінки» [7] передбачає:

1. Створення Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки. Це дозволить систематизувати та зробити загальнодоступною інформацію щодо стратегічних екологічних оцінок у документах державного планування.

2. Наділення національних регуляторних органів повноваженнями контролювати дотримання правових вимог.

3. Обґрунтування відповідальності за порушення у сфері СЕО. Зокрема, йдеться про відповідальність за непроведення СЕО, порушення процедур та неврахування наслідків.

Доцільно також зауважити, що Верховна Рада України в першому читанні ухвалила проект Закону №7327 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо державної системи моніторингу довкілля, інформації про стан довкілля (екологічної інформації) та інформаційного забезпечення управління у сфері довкілля» [8].

Закон виявляє проблему, згідно якої функціональність сучасних систем моніторингу довкілля регламентується застарілими документами 20-річної давнини. Наприклад, більшість обладнання, яке використовує Укргідрометцентр, закуплено ще у 80-90-х роках. Робота на цих пристроях не дозволяє порівнювати дані спостереження українських систем з даними інших країн. Деякі показники взагалі неможливо виміряти через несправність або брак обладнання. Ці системи моніторингу не аналізують причини та наслідки, а лише надають інформацію про те, чи перевищено індекс домішок. Така система не може бути основою для прийняття ефективних управлінських рішень.

Для України сьогодні дуже важливо розробити ефективну систему моніторингу стану довкілля. Це пояснюється тим, що можна визначити фактичні збитки навколишньому середовищу та вжити найбільш ефективних заходів, щоб запобігти подальшому погіршенню ситуації та відновити екосистему до безпечного стану. Це потрібно і для людей, і для природи.

Проект Закону №7327 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо державної системи моніторингу довкілля, інформації про стан

довкілля (екологічної інформації) та інформаційного забезпечення управління у сфері довкілля» [8] є одним із важливих документів для досягнення європейських стандартів життя. Цей законопроект закріплює принципи екологічного моніторингу у 18 законодавчих актах України та встановлює конкретні рамки. Подальше прийняття у другому читанні цього документу започаткує важливі реформи в моніторингу всіх елементів навколишнього середовища: води, повітря, ґрунту, лісів, рослин, тварин, поводження з відходами та геологічних процесів.

Варто відзначити, що прийнявши законопроект №7327 [8], можна вирішити наступні проблеми:

1. Дані екологічного моніторингу не використовуватимуться при підготовці законодавчих та правових актів, програм.

2. Інформація про різні компоненти навколишнього середовища збирається за окремою, неузгодженою програмою моніторингу. Це унеможлиблює їх порівняння та створення цілісного аналізу екологічного стану країни.

3. Обладнання державної системи моніторингу навколишнього природного середовища не дозволяє вимірювати повний спектр показників, автоматично збирати, аналізувати та зберігати інформацію та своєчасно надавати її первинним споживачам. Наприклад, деякі показники забруднення в Україні взагалі не вимірюються.

4. Розташування та кількість станцій не відповідає фактичному розташуванню житлової та промислової зон. Наприклад, кількість стаціонарних постів моніторингу якості повітря перерахували ще за часів СРСР.

5. Законодавство України у сфері моніторингу довкілля є застарілим і не повністю відповідає вимогам директив ЄС. Усі дані екологічного моніторингу з різних джерел не збираються в одному ресурсі.

Нова система моніторингу повинна відповідати міжнародним стандартам управління навколишнім середовищем, включаючи вимоги та керівні принципи Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом. Українська система моніторингу має бути сумісна з аналогічними системами в інших країнах та інтегрована в європейську систему моніторингу навколишнього середовища Європейської агенції довкілля [8].

Чи не найбільшим досягненням останніх років є ухвалення довгоочікуваного основного закону про поводження з відходами, який нарешті має встановити чіткі та прогнозовані правила розвитку екологічної політики. Однак це лише перший крок, і необхідно прийняти низку нормативних актів, таких як проект закону про європейські каталоги відходів, контейнери та

упаковку, батареї та акумулятори, відходи видобувної промисловості тощо. Також потрібно внести зміни у чинні нормативні акти щодо металобрухту та промислових відходів для сприяння розвитку економіки замкнутого циклу, що вкрай потрібно Україні, яка вже має тисячі тонн відходів внаслідок війни у вигляді знищеної військової техніки, пошкоджених автомобілів та зруйнованих будівель.

Верховна Рада України 20 червня 2022 року ухвалила Закон України «Про управління відходами» [9], який регулює взаємозв'язок між запобіганням утворенню відходів в Україні та поведінням з відходами, що транспортуються через територію України та вивозяться з неї, ввозиться в Україну з метою утилізації, в тому числі вторинної переробки.

Цей закон визначає такі процеси утилізації відходів, як збір, транспортування, відновлення та видалення. Цим документом запроваджено ієрархію управління відходами, яка складається з центральних та місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій. Закон також встановлює принцип «забруднювач платить», відповідно до якого виробник або власник відходів несе витрати на запобігання, збір, транспортування та видалення відходів, включаючи витрати на встановлення та обслуговування споруд для переробки відходів. Водночас законом передбачено розширену відповідальність виробників продукції за споживання/використання продукції, з якої утворено відходи упаковки, електричне та електронне обладнання, батареї та акумулятори, транспортні засоби, зняті на металобрухт, мастильні матеріали, шини, текстиль тощо.

Разом з тим, на засіданні 4 листопада 2022 року Кабінет Міністрів України ухвалив рішення про затвердження Концепції Загальнодержавної цільової екологічної програми поводження з радіоактивними відходами [10]. Визначено, що виробництво електроенергії на атомних електростанціях, використання радіоактивних матеріалів у виробничих, промислових, медичних і наукових установах, а також аварія на Чорнобильській АЕС призвели до накопичення в Україні великої кількості радіоактивних відходів. Відповідно до щорічного звіту Державного реєстру радіоактивних відходів за 2020 рік, запаси на майданчиках АЕС коливаються від 20 до 80 відсотків. Однак вони є тимчасові і не призначені для тривалого зберігання радіоактивних відходів.

Україні потрібна комплексна та економічно ефективна система поводження з радіоактивними відходами, яка захистить життя і здоров'я населення, персоналу та довкілля від впливу іонізуючого випромінювання. Ситуацію із захороненням радіоактивних відходів ускладнила також російсько-українська війна, внаслідок якої на тимчасово окуповану територію потрапили деякі радіоактивно небезпечні об'єкти. Біля деяких із них ведуться бойові дії.

Усі ці фактори враховані в новій програмі поводження з радіоактивними відходами на 2031 рік, концепцію якої вже затверджено Кабінетом Міністрів України. В основі цієї концепції лежать [10]:

1. Аналіз стану поводження з радіоактивними відходами в Україні та визначення проблем.
2. Визначення оптимальних варіантів створення ефективної системи поводження з радіоактивними відходами.
3. Визначення кроків, методів та термінів, необхідних для виконання програми.

Висновки. Таким чином, за результатами проведених досліджень визначено, що російсько-українська війна є однією з найсерйозніших причин деградації навколишнього природного середовища. У зв'язку із ситуацією, що склалася в нашій державі, вдосконалення системи екологічної політики має бути одним із пріоритетів національної політики в процесі трансформації економіки та державного управління. Визначено, що з метою правового забезпечення екологічної політики в Україні прийнято ряд законодавчих та нормативно-правових документів, серед яких Постанова КМУ «Про зупинення строків надання адміністративних послуг та видачі документів дозвільного характеру», Закон України «Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни», Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану», Постанова КМУ «Деякі питання забезпечення провадження господарської діяльності в умовах воєнного стану», Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо порядку здійснення стратегічної екологічної оцінки», Закон України «Про управління відходами», Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції Загальнодержавної цільової екологічної програми поводження з радіоактивними відходами».

Література:

1. Про зупинення строків надання адміністративних послуг та видачі документів дозвільного характеру: Постанова Кабінету Міністрів України від 28.02.2022 №165. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/165-2022-%D0%BF#Text>
2. Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни: Закон України від 03.03.2022 №2115-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2115-20#Text>
3. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану: Закон України від 15.03.2022 №2120-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2120-20#Text>
4. Деякі питання забезпечення провадження господарської діяльності в умовах воєнного стану: Постанова Кабінету Міністрів України від 18.03.2022 №314. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/314-2022-%D0%BF#Text>

5. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 25.06.1991 №1264-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12#Text>

6. Про внесення змін до деяких законів України щодо порядку здійснення стратегічної екологічної оцінки: Закон України від 03.11.2022 №2717-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2717-20#Text>

7. Про прийняття за основу проекту Закону України про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо державної системи моніторингу довкілля, інформації про стан довкілля (екологічної інформації) та інформаційного забезпечення управління у сфері довкілля: Постанова Верховної Ради України від 16.11.2022 №2768-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-20#Text>

8. Проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо державної системи моніторингу довкілля, інформації про стан довкілля (екологічної інформації) та інформаційного забезпечення управління у сфері довкілля №7327 від 28.04.2022. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/39521>

9. Про управління відходами: Закон України від 20.06.2022 №2320-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2320-20#Text>

10. Про схвалення Концепції Загальнодержавної цільової екологічної програми поводження з радіоактивними відходами: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 04.11.2022 №992-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/992-2022-%D1%80#Text>

References:

1. Pro zupynennja strokiv nadannja administratyvnykh poslugh ta vydachi dokumentiv dozvilnogho kharakteru: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 28.02.2022 №165 [On the suspension of the terms of providing administrative services and issuing documents of a permissive nature: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated February 28, 2022 №165]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/165-2022-%D0%BF#Text> [in Ukrainian]

2. Pro zakhyst interesiv sub'ektiv podannja zvitnosti ta inshykh dokumentiv u period diji vojennogho stanu abo stanu vijny: Zakon Ukrainy vid 03.03.2022 №2115-IX [On the protection of the interests of subjects submitting reports and other documents during the period of martial law or a state of war: Law of Ukraine dated 03.03.2022 №2115-IX]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2115-20#Text> [in Ukrainian]

3. Pro vnesennja zmin do Podatkovogho kodeksu Ukrainy ta inshykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shhodo diji norm na period diji vojennogho stanu: Zakon Ukrainy vid 15.03.2022 №2120-IX [On amendments to the Tax Code of Ukraine and other legislative acts of Ukraine regarding the effect of norms during the period of martial law: Law of Ukraine dated March 15, 2022 №2120-IX]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2120-20#Text> [in Ukrainian]

4. Dejaki pytannja zabezpechennja provadzhennja ghospodarskoji dijalnosti v umovakh vojennogho stanu: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 18.03.2022 №314 [Some issues of ensuring the conduct of economic activity in conditions of martial law: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated March 18, 2022 №314]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/314-2022-%D0%BF#Text> [in Ukrainian]

5. Pro okhoronu navkolyshnjogho pryrodnogho seredovyshha: Zakon Ukrainy vid 25.06.1991 №1264-XII [On environmental protection: Law of Ukraine dated June 25, 1991 №1264-XII]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12#Text> [in Ukrainian]

6. Pro vnesennja zmin do dejakykh zakoniv Ukrainy shhodo porjadku zdijsnennja strategichnoji ekologichnoji ocinky: Zakon Ukrainy vid 03.11.2022 №2717-IX [On amendments to some laws of Ukraine regarding the procedure for carrying out a strategic environmental assessment: Law of Ukraine dated November 3, 2022 №2717-IX]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2717-20#Text> [in Ukrainian]

7. Pro pryjnjattja za osnovu proektu Zakonu Ukrainy pro vnesennja zmin do dejakych zakonodavchych aktiv Ukrainy shhodo derzhavnoji systemy monitorynghu dovkillja, informaciji pro stan dovkillja (ekologichnoji informaciji) ta informacijnogho zabezpechennja upravlinnja u sferi dovkillja: Postanova Verkhovnoji Rady Ukrainy vid 16.11.2022 №2768-IX [On the adoption as a basis of the draft Law of Ukraine on amendments to some legislative acts of Ukraine regarding the state system of environmental monitoring, information on the state of the environment (ecological information) and information support for management in the field of the environment: Resolution of the Verkhovna Rada of Ukraine dated November 16, 2022 №2768-IX]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-20#Text> [in Ukrainian]

8. Proekt Zakonu pro vnesennja zmin do dejakych zakonodavchych aktiv Ukrainy shhodo derzhavnoji systemy monitorynghu dovkillja, informaciji pro stan dovkillja (ekologichnoji informaciji) ta informacijnogho zabezpechennja upravlinnja u sferi dovkillja №7327 vid 28.04.2022 [Draft Law on Amendments to Certain Legislative Acts of Ukraine Regarding the State Environmental Monitoring System, Information on the State of the Environment (Environmental Information) and Information Support for Environmental Management №7327 dated April 28, 2022]. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/39521> [in Ukrainian]

9. Pro upravlinnja vidkhodamy: Zakon Ukrainy vid 20.06.2022 №2320-IX [On waste management: Law of Ukraine dated June 20, 2022 №2320-IX]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2320-20#Text> [in Ukrainian]

10. Pro skhvalennja Koncepciji Zaghaljnoderzhavnoji ciljovoji ekologichnoji prohramy povodzhennja z radioaktyvnymy vidkhodamy: Rozporjadzhennja Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 04.11.2022 №992-r. [On the approval of the Concept of the Nationwide Targeted Environmental Program for the Management of Radioactive Waste: Decree of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated November 4, 2022 №992-r.]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/992-2022-%D1%80#Text> [in Ukrainian]